

13.5.1 RS förslag: Översyn av stödformer i relation till mål 2025

Förslag:

RS föreslår att RF-stämman beslutar

- att** uppdra till RS att genomföra en översyn av samtliga stöd i nära samverkan med SF, och
- att** uppdra till RS att till RF-stämman 2019 återkomma med ett förslag till beslut om ramar och principer för ekonomiskt stöd till IF, distrikt, SF och övriga organisationer på nationell nivå.

Sammanfattning

Då RF-stämman 2015 ställde sig bakom RS förslag om en strategi för svensk idrotts framtid ingick det att analysera nuvarande stödsystem och beskriva dess effekter. RS har därför under 2016 låtit genomföra ett omfattande projekt för att belysa idrottsrörelsens organisation och ekonomi. En av slutsatserna av detta är att den strategiska planen inte kommer kunna nå sin fulla potential om inte stödsystemen och deras effekter ses över i relation till målen. RS föreslår därmed en översyn av samtliga stöd, i nära samverkan med SF med målet att RF-stämman 2019 fattar beslut om ramar och principer för ett reviderat stödsystem som ökar förutsättningarna för idrottsrörelsen att nå sina mål.

Bakgrund

En grundläggande förutsättning för ett effektivt stödsystem för föreningar och förbund, är att idrottsrörelsens självständighet från staten bevaras. Att idrottsrörelsen i hög grad själv får bestämma hur pengarna ska användas ger oss möjlighet att forma verksamheten mot målen 2025. Därför är det viktigt att det offentliga stödet till idrotten även i fortsättningen innehåller få öronmärkningar.

Som en del av RF-stämmans beslut att ställa sig bakom RS förslag avseende strategi för svensk idrotts framtid ingick att analysera nuvarande stödsystem och beskriva effekter av detsamma. I detta arbete har bland annat ett 15-tal SF intervjuats inom ramen för ett projekt som särskilt belyst idrottsrörelsens organisation och ekonomi. En av utgångspunkterna i detta arbete är, och har varit, att effektiv styrning mot målen även kräver ekonomisk styrning. De intervjuer samt arbetet i stort som genomförts har bekräftat den bilden. Inte minst utifrån det faktum att antalet stöd och stödformer både ökat i antal och i kronor de senaste åren.

Idag fördelar Riksidrottsförbundet på årlig basis följande stöd (siffror inom parantes avser 2017 års fördelning och inkluderar i vissa fall även RF:s administration och hantering av stöden)

- LOK-stöd till IF (600 MSEK)
- SF-stöd till SF inkluderat kompensationsstöd, Idrotten Vill-stimulansstöd och ett internationellt stimulansstöd (330 MSEK)
- Idrottslyftet till SF, IF och DF/SISU-d, inklusive särskilt anslag till segregerade områden (564 MSEK)
- DF-stöd till distriktsförbund inklusive särskilt Gotlandsstöd (32 MSEK)
- Landslagsstöd till SF (45 MSEK)
- Landslagsstöd projekt till SF (26,1 MSEK)
- Etableringsstöd till DF, SF och IF (79,4 MSEK)
- Arbetsmarknadsstöd till DF (7,5 MSEK)

Därutöver avsatte RS under 2017 ett engångsstöd om 10 MSEK som förstärkte stimulansstödet ur idrottslyftets centrala projektmedel.

Analysen visar att många av dessa stöd korrelerar med varandra och ofta utgör ett stöd därmed grunden för ett annat stöd¹. I kombination med att antalet stödformer ökat försvårar det för i synnerhet SF att få en överblick och förståelse för hur stöden samverkar och vad som premieras. Samtidigt visar analysen att det inte är givet vilket ändamål som vissa stöd ämnar svara mot.

Parallellt med denna analys har den strategiska planen växt fram och däri konstateras att idrotten och idrottsrörelsen står inför en rad utmaningar framöver. Det är dock inte tydligt hur de nuvarande stöden riktas för att stimulera idrottsrörelsen att möta dessa utmaningar. Som en del av detta arbete diskuterades frågor om ekonomiskt stöd på Riksidrottsforum i Falun 2016. Där fick 202 representanter från idrottsrörelsen tycka till om hur angeläget ett mer målstyrt stöd är för svensk idrott i framtiden. På en tiogradig skala med 0 som inte alls angeläget till 10 som mycket angeläget låg snittet på 7,2 vilket indikerar att det finns en majoritet för att åtminstone undersöka saken närmare och se vilka möjligheter som finns. Medskicket var också att SF som arbetar för att nå målen ska premieras ekonomiskt.

Sammantaget gör det att en strategisk plan bör åtföljas av ett stödsystem som gör det möjligt för SF och IF att nå de utpekade ambitionerna samt för DF/SISU-d att stödja i samma riktning. Detta då rätt styrda ekonomiska stöd torde kunna ytterligare stimulera alla nivåer inom idrottsrörelsen att arbeta i riktning mot målen. Viktigt att poängtera är att detta inte per automatik innebär subjektiva bedömningar som grund för stödets fördelning. Relevanta nyckeltal avseende idrottens storlek och verksamhet ska fortsatt användas där det lämpar sig. Snarare gäller det att hitta system som antingen via kvantitativa och/eller kvalitativa parametrar bäst bedömer respektive mottagares möjligheter att nå givna mål och dessutom utgör incitament för att arbeta i målens riktning. Ett, som det blivit, mer omfattande stödsystem behöver också i ännu större utsträckning än tidigare kvalitetssäkras via tydliga regelverk och uppföljning för att säkra intentionerna med stöden. Vidare, menar RS, bör en översyn ha som syfte att optimera användningen av idrottsrörelsens resurser för att nå målen.

RS kommentarer

Riksidrottsförbundet har utifrån statens perspektiv stora möjligheter att själva utforma stödsystemet på det sätt som bäst uppfyller statens syften och mål med stödet till

¹ **Bilaga:** Exempel på hur en stödform byggs upp av andra stödformer.

idrotten. Detta då lag (1995:361) överlämnat förvaltningsuppgifter och ansvar för fördelningen av statsstöd till Riksidrottsförbundet. Innebörden är att RF inom ramen för det årliga regleringsbrevet och i enlighet med förordning (1999:1177) om statsbidrag till idrottsverksamhet kan designa systemet utan direkt politisk påverkan. Konkret innebär det att samtliga stöd i olika stor utsträckning kan förändras av idrottsrörelsen själv. Denna princip, idrottsrörelsens självständighet från staten som gör idrottsrörelsen fri att använda ekonomiska stöd som styrinstrument, menar RS är fundamental i uppbyggnaden av folkrörelsen idrott. För att principen också fortsatt ska vara möjlig att argumentera för krävs att idrottsrörelsen tar ansvar för en optimal utformning av stödets fördelning, i relation till vad idrottsrörelsen vill uppnå, inom ramen för idrottspolitikens syften.

LOK-stödets och SF-stödets regelverk har på senare tid behandlats på RF-stämmor. LOK-stödet senast 2013 och SF-stödet senast 2011 beträffande regelverk och principer.

Övriga stöd och deras regelverk omfattas inte av beslut på RF-stämman utan beslutas av RS. Vilka stöd som beslutas av stämman respektive av RS är inte fastlagt i stadgar utan baseras snarare på en praxis där de stöd som haft ändamålsbestämmelse (så kallad örönmärkning i regleringsbrevet) över sig beslutats direkt av RS.

En översyn av stöden ter sig både naturlig och nödvändig efter den analys som genomförts under det senaste året. RS menar här att det är väsentligt att stöden, inte minst utifrån deras inbördes beroende, analyseras gemensamt men att besluten om stödformerna kan komma vid olika tidpunkter och implementeras under utredningens gång. Detta för att inte tappa fart i riktning mot strategi 2025.

RS har vidare ambitionen att klargöra och förenkla beslutsprocesserna runt de olika stöden. RS uppfattning är att medlemmarna vid RF-stämman ska ges största möjlighet till insikt i hur stödsystem fungerar och på vilka ramar och principer stöd fördelas. RF-stämman ska också besluta om grundstenarna för stödsystemen.

RS menar att det är viktigt att stödet till förbund och föreningar består av såväl generella, som selektiva stöd. Nuvarande stödsystem inom idrottsrörelsen menar RS är ett resultat av att olika typer av anslag från staten kanaliseras i olika strömmar vartefter de tillkommit. En helhetsöversyn har egentligen aldrig gjorts. Sett till vad som ofta karaktäriserar uppdelning av bidragsgivning i någon form, organisations-, verksamhets- eller projektbidrag, är idrottsrörelsens stödsystem en blandning av allt. Ett organisationsbidrag beskrivs vanligtvis som ett generellt bidrag till en ideell organisation, där bidraget inte avgränsas till särskilda verksamheter och har i syfte att stödja olika gruppers organisering i demokratiska former. Bidraget kan också användas till kanslikostnader. SF-stödet kan därmed sägas vara en blandning av organisations-, verksamhets- och projektbidrag där projektbidragen och i viss mån verksamhetsbidragen (stimulansstödet 10%) beslutas av RS. Till skillnad mot organisationsbidraget är ett verksamhetsbidrag ofta betydligt mera inriktat på att stödja verksamhet som medlemmarna bestämt att organisationen ska bedriva. I idrottsrörelsens fall i SF respektive inom idrottsföreningarna. Det är här som relatering till mål kombinerat med uppföljning kan spela en större roll. Ett projektbidrag avslutningsvis har ett särskilt syfte, tjänar till att utveckla en särskild verksamhet och är därmed redan i sin initiala natur att betrakta som relaterat till något

som ska göras eller uppnås. Ett sådant exempel kan utgöras av det särskilda stöd till idrott för nyanlända som RF fördelar.

RS anser först och främst att ett stödsystem, oavsett vilket stöd det gäller, framöver ska karaktäriseras av

- Ett tydligt och enkelt regelverk
- Förutsägbarhet som möjliggör långsiktig planering
- Öppenhet och möjlighet att granska orsak och verkan
- En uppdelning baserad på vad som ska stödja organisation, verksamhet respektive projekt

Översynen som RS nu föreslår ska genomföras i nära samverkan med SF och i vissa fall tillsammans med DF. Översynen ska innehålla: mål med stödet, vilka parametrar som stödet skall utgöras av, vad det ställer för krav på utveckling av administration/IT-system, en plan för införandet samt hur uppföljning av stöden skall genomföras och hur ofta. RS anser att följande frågor bland annat blir viktiga att svara på:

- Ska alla SF få stöd till organisation, verksamhet och projekt?
- Ska stöden skapa förutsättningar för att uppnå mål? Eller ska stöden ges för att organisationen nått olika mål?
- Ska några stöd likt nuvarande situation bygga på vilka andra stöd man får? Eller bör stöden snarare utifrån sitt syfte isoleras och beräknas utifrån parametrar som kan hänföras till detta syfte?

Schematisk bild över stöds fördelning. Pilar anger att stödet i sin tur påverkar det stöd pilen pekar på.

